

LIFE **PRO**mote Financial Instruments for Liability on Environment- LIFE PROFILE
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΚΑΙ 1^η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ CONSULTATION FORUM

Προώθηση Οικονομικών Εργαλείων για την Ευθύνη στο Περιβάλλον

Η σημασία της χρηματοοικονομικής ασφάλειας στην αποκατάσταση της
περιβαλλοντικής ζημιάς

Μαργαρίτα Καραβασίλη

Αρχιτέκτων d.p.l.g.-Πολεοδόμος MSc, τ. Ειδική Γραμματέας Επιθεώρησης Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Μέλος ΔΣ ECOCITY

Τα χρηματοοικονομικά εργαλεία διαχείρισης του περιβαλλοντικού κινδύνου

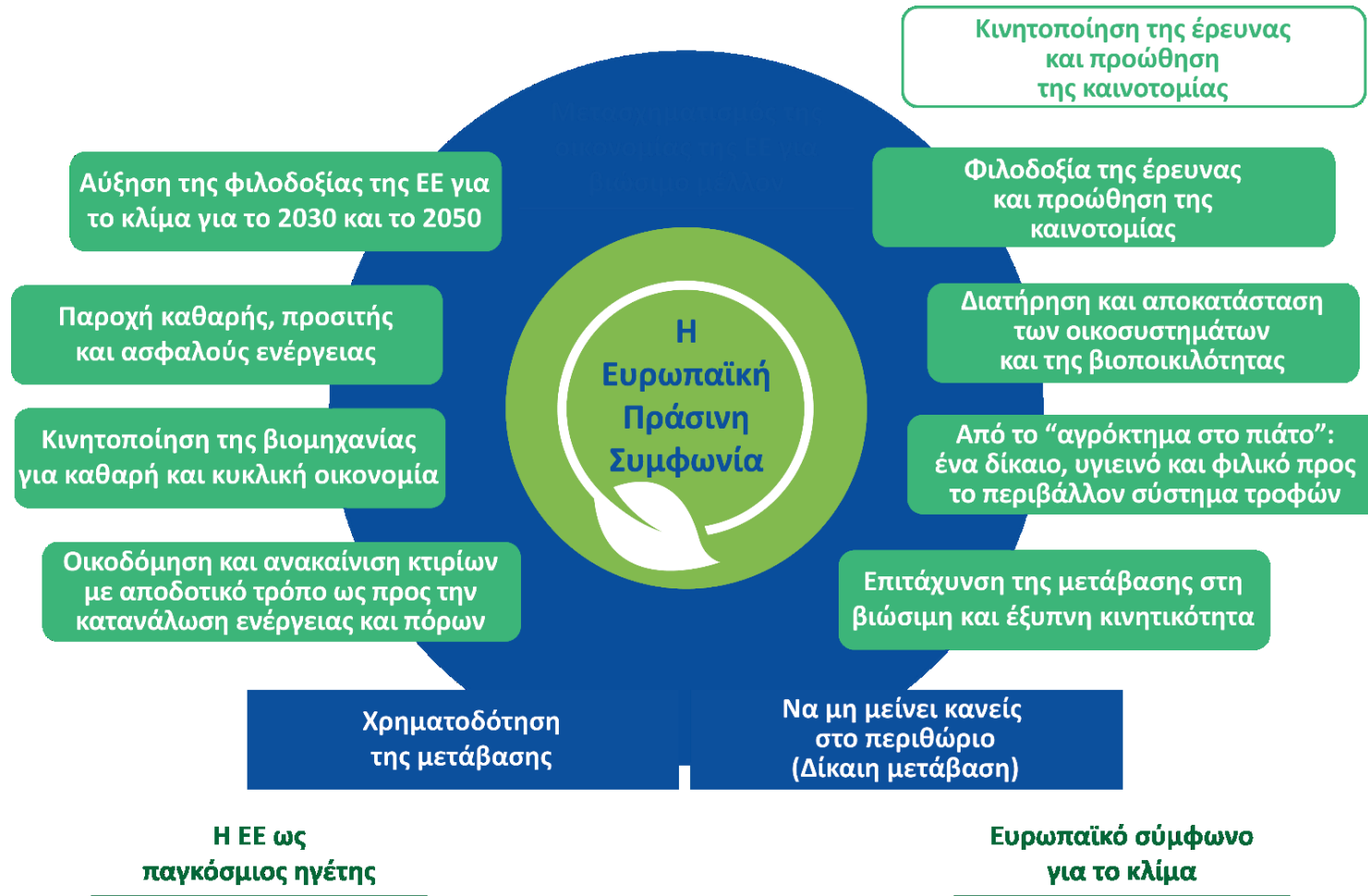

Η αρχή «**ο ρυπαίνων πληρώνει**» είναι από τους βασικότερους πυλώνες της περιβαλλοντικής νομοθεσίας για την πρόληψη ή/και αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημιάς και βασική παράμετρος στην αξιολόγηση των επιχειρήσεων με βάση τα κριτήρια **ESG**

Η «Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία» ενδυναμώνει την περιβαλλοντική ευθύνη και επιβάλλει την εφαρμογή κριτηρίων ESG

Αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της στρατηγικής της Ε. Επιτροπής για την υλοποίηση του Θεματολογίου των Ηνωμένων Εθνών για το 2030 και των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης και άλλων προτεραιοτήτων, θέτοντας τη βιωσιμότητα και την ευημερία των πολιτών στο επίκεντρο της οικονομικής πολιτικής και τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης στο επίκεντρο της χάραξης πολιτικής και της δράσης της ΕΕ. Αποτελεί τη βάση για την ΤΑΞΙΝΟΜΙΑ, την πράσινη οικονομία και τις βιώσιμες χρηματοδοτήσεις.

Η «τάση» προς ESG πρακτικές (Environment, Social, Governance) οδηγεί στην αξιοποίηση χρηματοοικονομικών εργαλείων και για την αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημιάς

Συνολικά, ο όρος ESG καλύπτει ευρύ φάσμα θεμάτων στη λειτουργία των οργανισμών, δημόσιων και ιδιωτικών, με βάση τις αρχές της βιωσιμότητας (sustainability)

Έχει – όλο και περισσότερο – ουσιαστική επίδραση στην κοινωνία και όχι μόνο σε σχέση με την ποιότητα ζωής, αλλά και με τις οικονομικές και επενδυτικές δραστηριότητες καθορίζοντας και το αποτύπωμα κάθε επιχείρησης.

Κυρίαρχο ρόλο παίζουν τα περιβαλλοντικά κριτήρια που έχουν προσελκύσει το έντονο ενδιαφέρον της κοινωνίας, των ρυθμιστικών και εποπτικών αρχών, καθώς και της επενδυτικής κοινότητας.

Μέτοχοι και επενδυτές χρησιμοποιούν τις πρακτικές αυτές ως μέσο διαχείρισης κινδύνων. Οι επιχειρήσεις τις μετατρέπουν ως μέρος της ανταγωνιστικής τους στρατηγικής

Πράσινη Οικονομία – Πράσινη Βιώσιμη Χρηματοδότηση

Πράσινη οικονομία ορίζεται ως η οικονομία που στοχεύει στη μείωση των περιβαλλοντικών κινδύνων και των οικονομικών ελλείψεων, και έχει ως στόχο την αειφόρο ανάπτυξη, χωρίς να υποβαθμίζει το περιβάλλον.

Πράσινη χρηματοδότηση θεωρείται κάθε μορφή χρηματοδότησης που καλύπτει βασικούς τομείς για ένα βιώσιμο μέλλον όπως για παράδειγμα τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ), τα πράσινα κτίρια, τη διαχείριση υδάτων και αποβλήτων.

Τα περιβαλλοντικά κριτήρια

- Τα περιβαλλοντικά κριτήρια εξετάζουν τον τρόπο με τον οποίο μια επιχείρηση ενεργεί ως διαχειριστής του φυσικού περιβάλλοντος.
- Σεβασμός στο Περιβάλλον, αντιμετώπιση της Κλιματικής αλλαγής, εκλύσεις CO₂, ρύπανση, ενεργειακή αποδοτικότητα είναι μερικά από αυτά που εξετάζονται.

Ενσωμάτωση των κλιματικών και περιβαλλοντικών κινδύνων

Το ενδιαφέρον για βιώσιμα χρηματοπιστωτικά προϊόντα και η ανάγκη για καλύτερη παρακολούθηση των συντελεστών εταιρικής διακυβέρνησης έχει οδηγήσει στην αναθεώρηση των μεθοδολογιών για την πιστοληπτική αξιολόγηση (credit ratings) με σκοπό την ενσωμάτωση των κλιματικών και περιβαλλοντικών κινδύνων.

Επιχειρήσεις και Βιωσιμότητα: Σύγχρονες τάσεις

Η έννοια της «αιιφόρου ανάπτυξης» και της **περιβαλλοντικής συμμόρφωσης** αποτελεί σήμερα το κλειδί για μία ολοκληρωμένη επιχειρηματική προσέγγιση, που έχει στόχο τη **δημιουργία αξίας για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη** (μετόχους, εργαζόμενους, πελάτες, προμηθευτές, τοπική κοινωνία, κράτος-αρχές κλπ.) **με ταυτόχρονη δημιουργία καινοτόμου ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.**

Ένα νέο μοντέλο βιώσιμης και υπεύθυνης επιχειρηματικής δραστηριότητας υποχρεούνται να ακολουθήσουν οι εταιρείες. Αποτελείται από σειρά κρίσιμων ζητημάτων όπως, η προστασία του περιβάλλοντος, η κοινωνική δικαιοσύνη, η καταπολέμηση της φτώχειας και της πείνας, οι δημογραφικές πιέσεις, η αυξανόμενη γεωπολιτική αβεβαιότητα που δημιουργούν τα μεταναστευτικά κύματα, κλπ.

Η συμβολή των κριτηρίων ESG στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης

Οι διαχειριστές κεφαλαίων να επενδύουν πλέον και περισσότερα κεφάλαια σε οργανισμούς που επιδεικνύουν σαφή προσανατολισμό προς τρεις κατευθύνσεις:

- σεβασμό στο περιβάλλον,
- ζητήματα κοινωνικού χαρακτήρα με έμφαση στα εργασιακά, τα ανθρώπινα δικαιώματα την ισότητα ισότητας των φύλων καθώς και
- ορθή εταιρική διακυβέρνηση.

Σε κάθε περίπτωση η «πράσινη» δραστηριότητα αποτελεί τομέα αιχμής για τις οικονομίες.

Αειφόρος Χρηματοοικονομική και Λογιστική (Sustainable Finance & Accounting): Ενσωματώνοντας Περιβαλλοντικές και Κοινωνικές Παραμέτρους στα Χρηματοοικονομικά και τη Λογιστική

ΣΗΜΕΙΑ ΑΙΧΜΗΣ

- Διαχείριση κινδύνου από κλιματική κρίση ή περιβαλλοντική ζημιά
- Βελτίωση περιβαλλοντικού αποτυπώματος
- Δημιουργία αξίας για την κοινωνία
- Περιβαλλοντική ευθύνη
- Πρόληψη και αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημιάς

Επιχειρήσεις με πρακτικές ESG

Συγκριτικό πλεονέκτημα για προσέλκυση επενδυτών και πρόσβαση σε χρηματοδότηση

Η ανάπτυξη της παγκόσμιας και κατ' επέκταση της ελληνικής οικονομίας επανασχεδιάζεται και περιστρέφεται πλέον γύρω από έναν όρο που κυριαρχεί παντού και έχει να κάνει με το σεβασμό στο περιβάλλον.

Όλοι πλέον αναφέρονται στην πράσινη οικονομία, στις πράσινες χρηματοδοτήσεις στα κριτήρια ESG.

Οι υποχρεώσεις των εταιριών σήμερα

- Η ανάπτυξη Συστημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης καθώς και Συστημάτων Ασφάλειας και Υγείας αποτελεί αναγκαιότητα για κάθε βιομηχανική ή άλλη δραστηριότητα.
- Η αναγκαιότητα αυτή προκύπτει τόσο από τις απαιτήσεις της αγοράς για την ανάπτυξη εκ μέρους των βιομηχανιών ενός βελτιωμένου περιβαλλοντικού προφίλ όσο και από τις πιέσεις που ανακύπτουν από την εφαρμογή της νομοθεσίας για το περιβάλλον και την ασφάλεια και υγεία.
- Η ανάπτυξη Συστημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης παρέχει στις επιχειρήσεις σημαντικά περιβαλλοντικά, οικονομικά και ανταγωνιστικά οφέλη.
- Ο σωστός σχεδιασμός και εφαρμογή τους βοηθούν στην ορθολογική διαχείριση και εξοικονόμηση φυσικών πόρων και πρώτων υλών, μειώνοντας τα λειτουργικά κόστη των επιχειρήσεων.
- Παράλληλα συντελούν στην μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, στην μείωση του όγκου των παραγόμενων αποβλήτων, στον περιορισμό των περιβαλλοντικών κινδύνων και ατυχημάτων.
- Αντίστοιχα οφέλη προκύπτουν και από την εφαρμογή Συστημάτων για την Ασφάλεια και Υγεία.

Περιβαλλοντική ευθύνη / Περιβαλλοντικό έγκλημα

Η ΟΠΕ και το Π.Δ. 148/2009 προβλέπει την υποχρεωτική χρηματοοικονομική ασφάλεια.

Η εφαρμογή της διάταξης αυτής έχει διττά αποτελέσματα:

- ❑ Ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος περιβαλλοντικής ζημιάς των δραστηριοτήτων, καθώς λαμβάνονται προληπτικά μέτρα από τους υπόχρεους φορείς εκμετάλλευσης,
- ❑ Κατά το συμβάν ο φορέας εκμετάλλευσης και η διοίκηση έχουν διαθέσιμους τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους για τη λήψη των μέτρων αποκατάστασης,
- ❑ Ο θεσμός ήδη εφαρμόζεται στο πλαίσιο της ΚΥΑ 13588/725/2006 για τα επικίνδυνα απόβλητα.

Η αρχή της προφύλαξης

Στρατηγική διαχείρισης του κινδύνου στον τομέα του περιβάλλοντος

Επίκληση γίνεται όταν μία διεργασία κρίνεται δυνητικά επικίνδυνη από τον προκαταρκτικό επιστημονικό έλεγχο, μολονότι τα επιστημονικά δεδομένα είναι ανεπαρκή για πλήρη αξιολόγηση του κινδύνου

Επικίνδυνα Απόβλητα Νόμος ν. 4042/2012 (άρθρο 57)

Στο Ασφαλιστήριο Συμβόλαιο:

- προσδιορίζεται ο ασφαλιζόμενος φορέας διαχείρισης,
- προσδιορίζονται οι εργασίες διαχείρισης που καλύπτονται,
- προσδιορίζονται τα χαρακτηριστικά επικινδυνότητας (κλάση UN, αριθμός H και αντίστοιχη περιγραφή) των προς διαχείριση αποβλήτων,
- αναγράφεται ότι η ασφαλιστική κάλυψη αφορά σε ζημιές προς τρίτους και την επαναφορά του περιβάλλοντος στην πρότερη κατάσταση, σε περίπτωση ζημιάς,
- αναγράφεται το ύψος της ασφαλιστικής κάλυψης, το οποίο προσδιορίζεται, κατ' ελάχιστο,

αν ο οργανισμός ή η επιχείρηση δραστηριοποιείται σε εργασίες διάθεσης ανάκτησης, συλλογής και μεταφοράς και διασυνοριακής μεταφοράς, το ύψος της ασφαλιστικής κάλυψης είναι αθροιστικό.

Μη Επικίνδυνα Απόβλητα Νόμος 4685/2020

- Υποχρεωτική ασφάλιση για τον συλλέκτη μεταφορέα μη επικίνδυνων αποβλήτων σε επαγγελματική βάση
- Απαραίτητη προϋπόθεση να διαθέτει ο συλλέκτης μεταφορέας ασφαλιστήριο συμβόλαιο, στο οποίο να αναγράφεται ότι η ασφαλιστική κάλυψη αφορά τρίτους και την επαναφορά του περιβάλλοντος στην πρότερη κατάσταση σε περίπτωση ζημιάς, ύψους κατ' ελάχιστο εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ ετησίως.

Νέα ασφάλεια για Περιβαλλοντική Αστική Ευθύνη από εργασίες συλλογής και μεταφοράς ΜΗ επικίνδυνων αποβλήτων

Η ασφάλεια περιβαλλοντικής αστικής ευθύνης από εργασίες συλλογής και μεταφοράς μη επικίνδυνων αποβλήτων:

- ▶ Απευθύνεται σε επιχειρήσεις που έχουν φορτηγά οχήματα και δραστηριοποιούνται στη συλλογή και μεταφορά μη επικίνδυνων αποβλήτων και που είναι **εγγεγραμμένα στο ηλεκτρονικό μητρώο αποβλήτων (ΗΜΑ)**.
- ▶ Είναι **υποχρεωτική** σύμφωνα με το νόμο 4682/2020 από τις 7/10/2020.
- ▶ **Καλύπτει ζημιές με ελάχιστο τις 100.000 ευρώ που θα προκληθούν σε τρίτους και το περιβάλλον** κατά την εκτέλεση εργασιών συλλογής, φόρτωσης, εκφόρτωσης και μεταφοράς, καθώς και στην επαναφορά του περιβάλλοντος στην πρότερη κατάστασή του.
- ▶ Καλύπτει **νομικά έξοδα και δικαστικές δαπάνες**.
- ▶ Το περιστατικό της μόλυνσης πρέπει να είναι **ξαφνικό, ατυχηματικό, απρόβλεπτο και όχι σταδιακό**.
- ▶ Εξαιρούνται της ασφάλισης τα τοξικά ή επικίνδυνα απόβλητα

AK Trust

Ασφάλεια για Περιβαλλοντική Αστική Ευθύνη από εργασίες συλλογής και μεταφοράς ΜΗ επικίνδυνων αποβλήτων

E.M.I.S.
INSURANCE SERVICES

ΑΣΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΡΥΠΑΝΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΤΙ ΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΡΥΠΑΝΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ:

- Έξοδα υπεράσπισης για τη διερεύνηση, διευθέτηση και διακανονισμό απαιτήσεων
- Δαπάνες πρόληψης και περιορισμού των επιπτώσεων από συνθήκες ρύπανσης ή περιβαλλοντικές ζημιές
- Ζημιά προκαλούμενη από αιφνίδιο ή σταδιακό περιστατικό ρύπανσης
- Κόστος καθαρισμού εγκαταστάσεων (ιδίου & τρίτων)
- Σωματικές βλάβες και υλικές ζημιές που προκαλούνται από συνθήκες ρύπανσης
- Αποκατάσταση ή επαναφορά της βιοποικιλότητας
- Έξοδα διακοπής εργασιών λόγω ρύπανσης
- Περιβαλλοντική ζημιά που προκαλείται κατά τη μεταφορά προϊόντων/ αποβλήτων
 - Περιβαλλοντική ζημιά που προκαλείται από τη διάρκεια κατασκευαστικών έργων
 - Δυνατότητα κάλυψης της υποβάθμισης του περιβάλλοντος χωρίς να υπάρχουν συνθήκες ρύπανσης

Ο φορέας εκμετάλλευσης καθίσταται και οικονομικά υπεύθυνος για την υλοποίηση των μέτρων πρόληψης και αποκατάστασης,

σε κάθε περίπτωση που δεν εντοπίζεται ο υπεύθυνος για τη ρύπανση είτε αδυνατεί να καλύψει αυτός το κόστος η χρηματοδότηση εφαρμογής μέτρων αποκατάστασης της ζημιάς ανήκει νομικά στο κράτος.

Περιβαλλοντική ευθύνη

- Η Οδηγία καθιστά τους φορείς εκμετάλλευσης επαγγελματικών δραστηριοτήτων οι οποίες προκαλούν περιβαλλοντική ζημία ως οικονομικά υπόχρεους για την αποκατάσταση της ζημίας.
- Επίσης, οι φορείς εκμετάλλευσης των οποίων οι δραστηριότητες συνιστούν επικείμενη απειλή για την πρόκληση περιβαλλοντικής ζημίας καθίστανται υπόχρεοι για την λήψη των απαραίτητων προληπτικών μέτρων.

Περιβαλλοντική ζημιά

- Ως «ζημιά» νοείται η μετρήσιμη δυσμενής μεταβολή φυσικού πόρου ή η μετρήσιμη υποβάθμιση υπηρεσίας συνδεδεμένη με φυσικό πόρο, που μπορεί να επέλθει άμεσα ή έμμεσα (άρθρο 2 παρ. 2 του ΠΔ)
- Για να προσδιοριστεί οποιαδήποτε μεταβολή απαιτείται ενδελεχής και εμπεριστατωμένη γνώση της υφιστάμενης κατάστασης. Συνεπώς μελέτες υποβάθρου και δυναμικά συστήματα μετρήσεων.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Η αρχή της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης κερδίζει έδαφος και ωθεί όλο και περισσότερο τις επιχειρήσεις να ασχολούνται όχι μόνο με την κοινωνική, αλλά και την περιβαλλοντική τους αξιοπιστία, όπως αποδεικνύεται από την ένταξη όλο και περισσότερων βιομηχανιών στο σύστημα οικολογικής διαχείρισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το EMAS.

Ανάγκη ασφαλιστικής κάλυψης της αστικής ευθύνης των επιχειρήσεων σε σχέση με το περιβάλλον για ζημιές τις οποίες οι ίδιες οι επιχειρήσεις υπάρχει πιθανότητα να προκαλέσουν στο περιβάλλον.

Η προσαρμογή των επιχειρήσεων στο νέο τοπίο γίνεται μέσα από νέες διαδικασίες και οπτική που στη λήψη των πλέον αποδοτικών μέτρων και τη χρήση των «καλύτερων διαθέσιμων τεχνολογιών», στη βάση διαλόγου, κοινωνικής συναίνεσης και αποδοχής, με σκοπό την πρόληψη και την προστασία του περιβάλλοντος.

Σε αυτό συντελεί ιδιαίτερα η εφαρμογή των πανευρωπαϊκών προτύπων, η επιβολή αυστηρών κυρώσεων στις επιχειρήσεις, που δεν συμμορφώνονται στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και η ενθάρρυνση της χρήσης των «καλύτερων διαθέσιμων τεχνολογιών».

Η ανησυχία και η ανασφάλεια για το περιβάλλον και το μέλλον του πλανήτη έχουν δημιουργήσει μια νέα αγορά για τις ασφαλιστικές εταιρείες

Λήξη της περιόδου του «περιβαλλοντικού εφησυχασμού»

Κάθε επιχείρηση περιβάλλεται και συνορεύει με έναν μεγάλο αριθμό εν δυνάμει περιβαλλοντικών ελεγκτών.

Απαιτείται ουσιαστική αξιολόγηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων κάθε επιχείρησης και εκτίμηση του «περιβαλλοντικού κινδύνου»

Ολοκληρωμένος περιβαλλοντικός σχεδιασμός

Επένδυση σε περιβαλλοντικές τεχνολογίες και περιβαλλοντική εκπαίδευση – Εφαρμογή προτύπων (ISO 14001 – EMAS)

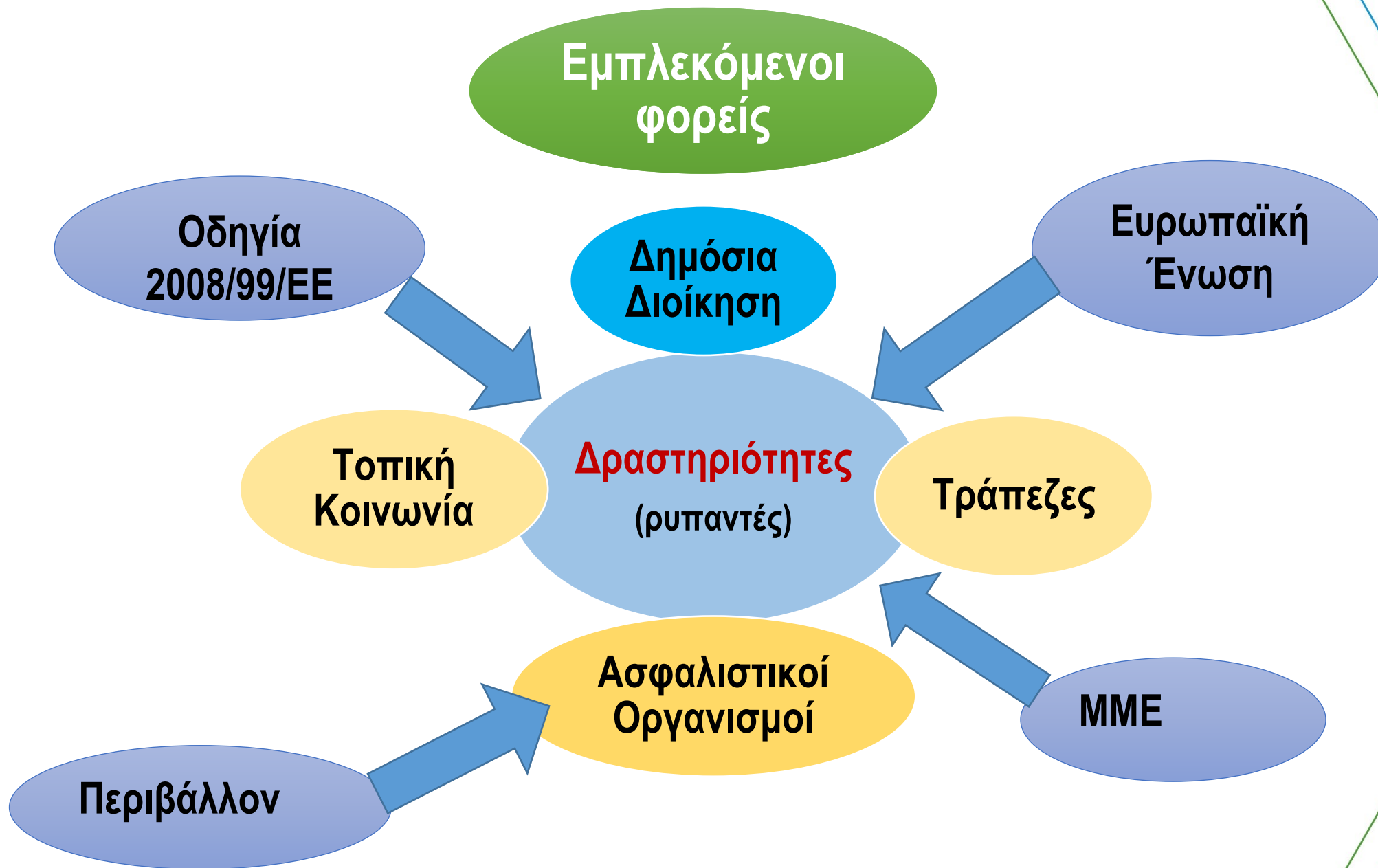
Επιλογή χρηματοοικονομικών εργαλείων

Χρηματοδότηση του κόστους αποκατάστασης

Τα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να κατανοήσουν την οδηγία για να εκπληρώσουν τις νομικές τους υποχρεώσεις που απορρέουν από την οδηγία, όπως μεταξύ άλλων:

- Αρμόδιες αρχές·
- Φορείς εκμετάλλευσης·
- Φορείς παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας/διακανονιστές ζημιών·
- Εμπειρογνώμονες: οικολόγοι, εξειδικευμένοι στον τομέα εμπειρογνώμονες, αξιολογητές κινδύνου, οικονομολόγοι, δικηγόροι (άλλοι αρμόδιοι εμπειρογνώμονες ανάλογα με τις περιστάσεις κάθε περίπτωσης) και
- Μη κυβερνητικές οργανώσεις και το ευρύ κοινό.

- Κύρια πηγή χρηματοδότησης για την πρωτογενή, συμπληρωματική και αντισταθμιστική αποκατάσταση στο πλαίσιο της ΟΠΕ είναι ο/οι υπεύθυνος/-οι φορέας/-είς εκμετάλλευσης.
- Ο φορέας εκμετάλλευσης είναι υπεύθυνος για την κάλυψη όχι μόνο του κόστους των απαιτούμενων δράσεων πρόληψης και μέτρων αποκατάστασης, αλλά και των βοηθητικών και συναφών διοικητικών εξόδων, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων που έχει αναλάβει η αρμόδια αρχή για την εφαρμογή του καθεστώτος.
- Στο πλαίσιο αυτό, εντάσσονται όλα τα έξοδα που συνδέονται με τον προσδιορισμό και τον χαρακτηρισμό της προκληθείσας ζημίας, την έρευνα και την επιλογή των κατάλληλων δυνατοτήτων αποκατάστασης, την εφαρμογή των απαιτούμενων μέτρων αποκατάστασης, καθώς και την παρακολούθηση και διατήρηση της αποτελεσματικότητας της δράσης μετά την ολοκλήρωσή της.

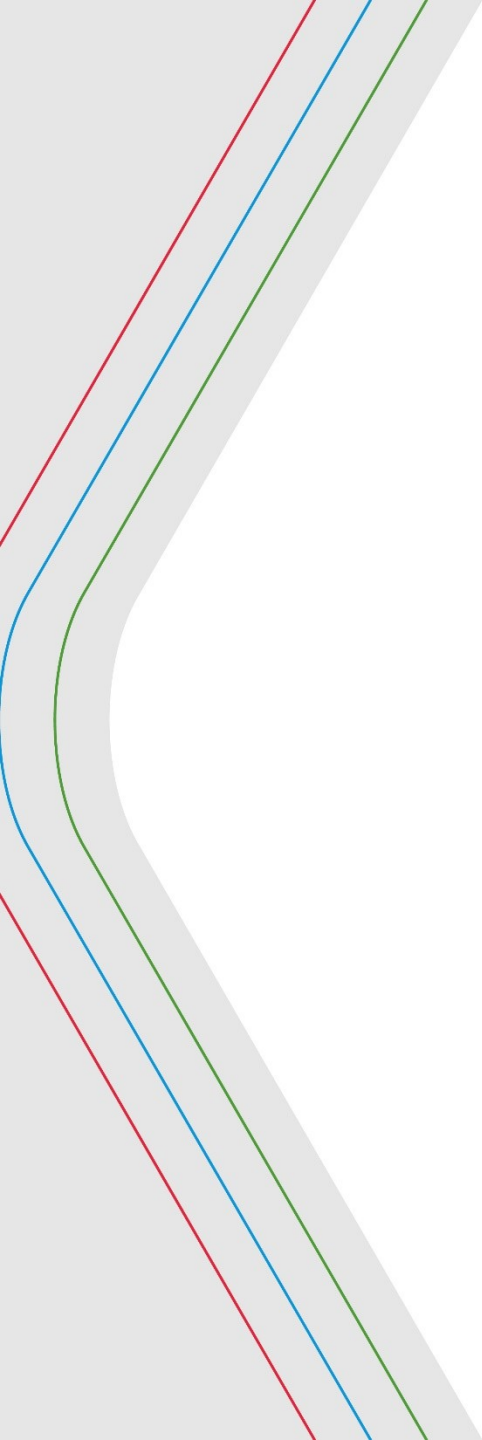
Χρηματοδότηση του κόστους αποκατάστασης

Τα μοναδικά άλλα μέρη που θα μπορούσαν να καταβάλουν έξοδα στο πλαίσιο του καθεστώτος ΟΠΕ είναι τρίτοι (μεταξύ άλλων δημόσιες αρχές, εφόσον είχαν επιβάλει στον φορέα εκμετάλλευσης εντολές ή οδηγίες που προκάλεσαν την περιβαλλοντική ζημία) οι οποίοι θεωρούνται υπεύθυνοι για την πρόκληση της ζημίας ή άλλοι φορείς εκμετάλλευσης που θεωρούνται αλληλεγγύως υπεύθυνοι.

Εάν ο αρμόδιος φορέας εκμετάλλευσης (ή τρίτος) δεν εκτελεί τα απαιτούμενα μέτρα ή δεν του καταλογίζεται ευθύνη επειδή συντρέχει κάποιος από τους λόγους απαλλαγής και εξαίρεσης που προβλέπονται στην οδηγία, η αρμόδια αρχή εξουσιοδοτείται να αναλάβει η ίδια τα μέτρα, μολονότι δεν είναι νομικά υποχρεωμένη δύναμη της ΟΠΕ.

Όταν μάλιστα η αρχή αναλαμβάνει αυτά τα μέτρα, θα πρέπει να ανακτά τα έξοδά της από τα υπεύθυνα μέρη, στον βαθμό που αυτό είναι εφικτό.

Χρηματοοικονομική ασφάλεια

Με βάση το άρθρο 14 της ΟΠΕ που ορίζει

- ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη μέσων και αγορών χρηματοοικονομικής ασφάλειας εκ μέρους των κατάλληλων οικονομικών και χρηματοπιστωτικών φορέων
- ότι μεριμνούν για τη δημιουργία χρηματοπιστωτικών μηχανισμών σε περίπτωση αφερεγγυότητας, με στόχο να καταστεί δυνατή η χρήση χρηματοοικονομικών εγγυήσεων από τους φορείς εκμετάλλευσης και να καλύπτονται οι ευθύνες τους δυνάμει της εν λόγω οδηγίας.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρακολουθεί και αξιολογεί σε τακτά χρονικά διαστήματα την εφαρμογή.

Καταρτίζει εκθέσεις όπου εξετάζει τις δράσεις που ανέλαβαν τα κράτη μέλη για να εκπληρώσουν την υποχρέωση αυτή
Διατυπώνει γνώμη για τα διάφορα είδη χρηματοοικονομικής ασφάλειας που διατίθενται στην αγορά, κλπ.

Χρηματοοικονομική ασφάλεια

- **Ήδη από τη 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε διαπιστώσει ότι:**
 - οκτώ κράτη μέλη (Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία και Ισπανία) είχαν θεσπίσει ή σκόπευαν να θεσπίσουν υποχρεωτική χρηματοοικονομική ασφάλεια στο πλαίσιο της ΟΠΕ, με διαφορετικές ρυθμίσεις και ημερομηνίες έναρξης εφαρμογής έως το 2014.
 - Τα συστήματα αυτά υπόκεινται συχνά σε αξιολόγηση κινδύνου των σχετικών τομέων και φορέων εκμετάλλευσης και περιλαμβάνουν διάφορες εθνικές εκτελεστικές διατάξεις που καλύπτουν θέματα όπως τα όρια αποζημίωσης, απαλλαγές κ.λπ.
 - Τη στιγμή της δημοσίευσης της έκθεσης, τα υπόλοιπα κράτη μέλη εξακολουθούσαν να εφαρμόζουν συστήματα χρηματοοικονομικής ασφάλειας προαιρετικού χαρακτήρα.

Χρηματοοικονομική ασφάλεια

- **Ήδη από τη 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε διαπιστώσει ότι:**
 - Η αγορά της ΕΕ διευρύνεται και ότι διατίθενται διάφορα μέσα για χρηματοοικονομική ασφάλεια
 - Η ασφάλιση έχει αποδειχθεί ότι είναι το πιο δημοφιλές μέσο για την κάλυψη της περιβαλλοντικής ευθύνης· ασφαλιστικοί όμιλοι δραστηριοποιούνται στην Ισπανία, τη Γαλλία και την Ιταλία·
 - Οι τραπεζικές εγγυήσεις χρησιμοποιούνται κυρίως στην Αυστρία, το Βέλγιο, την Κύπρο, την Τσεχική Δημοκρατία, τις Κάτω Χώρες, την Πολωνία, την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο· και
 - Άλλα μέσα που βασίζονται στην αγορά (για την περιβαλλοντική ευθύνη γενικότερα), όπως αμοιβαία κεφάλαια, ομόλογα κ.λπ. αποτελούν αντικείμενο συζήτησης στην Αυστρία, το Βέλγιο, τη Βουλγαρία, την Κύπρο, την Πολωνία και την Ισπανία.

Περιβαλλοντική ευθύνη Περιβαλλοντικό έγκλημα Νέες προκλήσεις

- Το Κοινοβούλιο ζητεί να βελτιωθούν η οδηγία για την περιβαλλοντική ευθύνη και η οδηγία για το περιβαλλοντικό έγκλημα.
- **ΣΤΟΧΟΣ:**
 - Ενίσχυση της εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ
 - Αύξηση της εμπιστοσύνης των πολιτών σε αυτούς
 - Ενίσχυση της πρόληψης και της αποκατάστασης της περιβαλλοντικής ζημιάς

Επικείμενη αναθεώρηση της ΟΠΕ

- Δεδομένου ότι η ΟΠΕ χρονολογείται από το 2004, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εντοπίζει τομείς που επιδέχονται βελτίωση και να διατυπώσει συγκεκριμένες συστάσεις που πρέπει να υιοθετηθούν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις μελλοντικές νομοθετικές προτάσεις της.
- Οι προτάσεις αυτές αποσκοπούν:
 - ✓ στην πρόληψη της περιβαλλοντικής ζημίας, μέσω της μείωσης των κινδύνων,
 - ✓ στην ενίσχυση της αρχής της προφύλαξης και της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει»,
 - ✓ στην εξασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τις επιχειρήσεις και της διασφάλισης ότι οι φορολογούμενοι δεν επωμίζονται το κόστος της περιβαλλοντικής ζημίας.

Συνολικά, στόχος είναι η επίτευξη ισορροπίας μεταξύ των περιβαλλοντικών και των επιχειρηματικών συμφερόντων.
- Η Επιτροπή [ανακοίνωσε](#) ότι προετοιμάζει αναθεώρηση της οδηγίας για το περιβαλλοντικό έγκλημα και σύντομα δρομολογεί την αξιολόγηση της οδηγίας για την περιβαλλοντική ευθύνη, σύμφωνα με την προσέγγισή της για την «καλή νομοθέτηση», προτού εξετάσει το ενδεχόμενο αναθεώρησης.

Συστάσεις Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

- Αναθεώρηση και μετατροπή της οδηγίας για την περιβαλλοντική ευθύνη σε πλήρως εναρμονισμένο κανονισμό που θα ισχύει για όλες τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην ΕΕ.
- Ευθυγράμμιση της οδηγίας για την περιβαλλοντική ευθύνη με άλλες νομοθετικές πράξεις της ΕΕ για την προστασία του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της οδηγίας για το περιβαλλοντικό έγκλημα και της Συμφωνίας του Παρισιού για το Κλίμα
- Επικαιροποίηση της οδηγίας για το περιβαλλοντικό έγκλημα μετά από ενδελεχή εκτίμηση επιπτώσεων προκειμένου να ληφθούν υπόψη νέοι τύποι περιβαλλοντικών εγκλημάτων.
- Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο μπορεί να αναγνωριστεί η «οικοκτονία» ως έγκλημα βάσει του δικαίου και της διπλωματίας της ΕΕ· αποσαφήνιση βασικών νομικών όρων στο πλαίσιο των δύο οδηγιών και ανάπτυξη εναρμονισμένης ταξινόμησης των περιβαλλοντικών εγκλημάτων.
- Δημιουργία ειδικής ομάδας της ΕΕ για την οδηγία για την περιβαλλοντική ευθύνη (η οποία θα αποτελείται από εμπειρογνώμονες και υπαλλήλους της Επιτροπής) που θα βοηθά στην εφαρμογή της στα κράτη μέλη και θα παρέχει στήριξη και συμβουλές στα θύματα περιβαλλοντικής ζημίας σχετικά με τη νομική προσφυγή στα όργανα ΕΕ.
- Αξιολόγηση του κατά πόσον θα μπορούσε να θεσπιστεί υποχρεωτικό σύστημα χρηματοοικονομικής ασφάλειας (π.χ. κάλυψη ασφαλειών, τραπεζικών εγγυήσεων, ομολόγων ή κεφαλαίων), ώστε οι φορολογούμενοι να μην είναι υποχρεωμένοι να επωμιστούν το κόστος της περιβαλλοντικής ζημίας.

Το ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πιέζει για αυστηροποίηση

- Οι ευρωβουλευτές εκφράζουν τη λύπη τους για τα χαμηλά ποσοστά εντοπισμού, διερεύνησης και καταδίκης για περιβαλλοντικά εγκλήματα, τα οποία εκτιμάται ότι αποτελούν το τέταρτο πιο διαδεδομένο είδος εγκληματικής δραστηριότητας στον κόσμο, και ζητούν οι εμπλεκόμενες αρχές (π.χ. εισαγγελείς και δικαστές) να εκπαιδευτούν προκειμένου να βελτιωθεί η δίωξη και η επιβολή κυρώσεων για τα εγκλήματα αυτά.
- Το πεδίο δράσης της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (EPPO) θα πρέπει επίσης να επεκταθεί ώστε να καλύπτει περιβαλλοντικά αδικήματα.
- **Ο εισηγητής Antonius Manders (ΕΛΚ, Ολλανδία) δήλωσε:**
- «Μετά από σχεδόν 20 χρόνια, είναι καιρός να εκσυγχρονιστεί η οδηγία για την περιβαλλοντική ευθύνη παίρνοντας τη μορφή κανονισμού που αποσκοπεί στην πρόληψη και τη μείωση των κινδύνων. Εξίσου σημαντικά είναι τα μέτρα που διασφαλίζουν ότι, σε περίπτωση ζημίας, οι φορολογούμενοι δεν θα πληρώνουν στο τέλος τον λογαριασμό. Τέλος, για να εξασφαλιστούν ίσοι όροι ανταγωνισμού, προτείνουμε τη σύσταση ειδικής ομάδας της ΕΕ στην Επιτροπή, η οποία θα βοηθήσει τα κράτη μέλη να εναρμονίσουν την επιβολή της νομοθεσίας σε ολόκληρη την εσωτερική αγορά.»

Μια νέα αγορά

Χρηματοοικονομική ασφάλεια για την κάλυψη της αστικής ευθύνης των επιχειρήσεων σε σχέση με το περιβάλλον, δηλαδή για ζημιές τις οποίες οι ίδιες οι επιχειρήσεις υπάρχει πιθανότητα να προκαλέσουν στο περιβάλλον.

Αφορά σε χιλιάδες μικρές, μεσαίου μεγέθους, αλλά και μεγάλες βιομηχανικές και βιοτεχνικές επιχειρήσεις, η λειτουργία των οποίων μπορεί να έχει δυσάρεστες επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Μια νέα αγορά

Στην Ευρώπη και κυρίως η αγορά του Λονδίνου, έχει ιδιαίτερα αναπτύξει δράση τα τελευταία χρόνια προκειμένου να παρέχει ουσιαστική κάλυψη έναντι των περιβαλλοντολογικών κινδύνων.

Για αυτό το σκοπό έχει σχεδιασθεί το **ασφαλιστήριο Περιβαλλοντολογικής Αστικής Ευθύνης (PLL)** καλύπτοντας ουσιαστικά τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την κοινοτική οδηγία. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό πως το ασφαλιστήριο επεκτείνεται και στη κάλυψη τρίτων συνέπεια ρύπανσης, καθώς και σε ενδεχόμενη διακοπή εργασιών.

Καλύπτονται **απαιτήσεις που εγείρονται συνέπεια συνθηκών μόλυνσης κατά τη διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας** (συμπεριλαμβάνονται και προϋπάρχουσες καταστάσεις, εφόσον δεν ήταν γνωστές στον ασφαλισμένο καθώς και απαιτήσεις που εγέρθηκαν μεταγενέστερα της περιόδου ασφάλισης).

Επίσης, καλύπτονται τα **έξοδα αποκατάστασης** έτσι ώστε να επαναφέρουμε τη περιοχή που έχει υποστεί μόλυνση στη προτέρα κατάσταση.

Ζήτηση ασφάλισης, ιδιαίτερα στις παρακάτω περιπτώσεις:

την τυχαία και απότομη ζημιά που θα προκύψει από ένα ατύχημα (accidental)

τη σταδιακή ζημιά (gradual), ό,τι δηλαδή δεν γίνεται άμεσα αντιληπτό.

Αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημιάς

Μέσω συστημάτων αξιολόγησης του κινδύνου και υιοθέτησης συστήματος ικανών εγγυήσεων

Η ασφαλιστική αγορά στο σύνολό της, ασφαλιστικές εταιρείες και ασφαλιστικοί διαμεσολαβητές, ευρίσκεται μπροστά σε σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης των εργασιών της σε αυτόν το σύνθετο, αλλά και πολύ αποδοτικό τομέα επιχειρησιακού ενδιαφέροντος.

Στρατηγική διαχείρισης του κινδύνου στον τομέα του περιβάλλοντος

Επιδίωξη
επιστημονικής
αξιολόγησης

Προσδιορισμός βαθμού
επιστημονικής
αβεβαιότητας

Αξιολόγηση κινδύνου
και πιθανών συνεπειών
πριν τη λήψη κάθε
απόφασης.

Πρόσβαση στα
επιστημονικά
πορίσματα σε όλα τα
ενδιαφερόμενα μέρη, με
διαφανείς διαδικασίες

Υπολογισμός της προσωρινής απώλειας και των συνολικών χρεώσεων

Ο υπολογισμός της προσωρινής απώλειας περιλαμβάνει την εκτίμηση του βαθμού της απώλειας πόρων ή υπηρεσιών σε ετήσια βάση από τη στιγμή που συνέβη η ζημία μέχρι τη στιγμή που οι πόροι και οι υπηρεσίες επανήλθαν στην αρχική κατάσταση (μέσω πρωτογενούς ή φυσικής αποκατάστασης).

Ο βαθμός απώλειας στην πληγείσα περιοχή σε ετήσια βάση αθροίζεται (και προεξοφλείται), ώστε να υπολογίζεται η συνολική (παρούσα αξία) χρέωση.

Υπολογισμός της συνολικής χρέωσης

Ενσωμάτωση οφελών της πρωτογενούς αποκατάστασης

Εάν υλοποιούνται ή πρόκειται να υλοποιηθούν δράσεις πρωτογενούς αποκατάστασης, τα γενικότερα οφέλη ή τα οφέλη υπηρεσιών που προκύπτουν θα πρέπει να συμπεριληφθούν στον υπολογισμό της χρέωσης.

Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει επίσης να προσδιοριστεί ο βαθμός βελτίωσης του πόρου ή της υπηρεσίας, καθώς και το ποσοστό βελτίωσης.

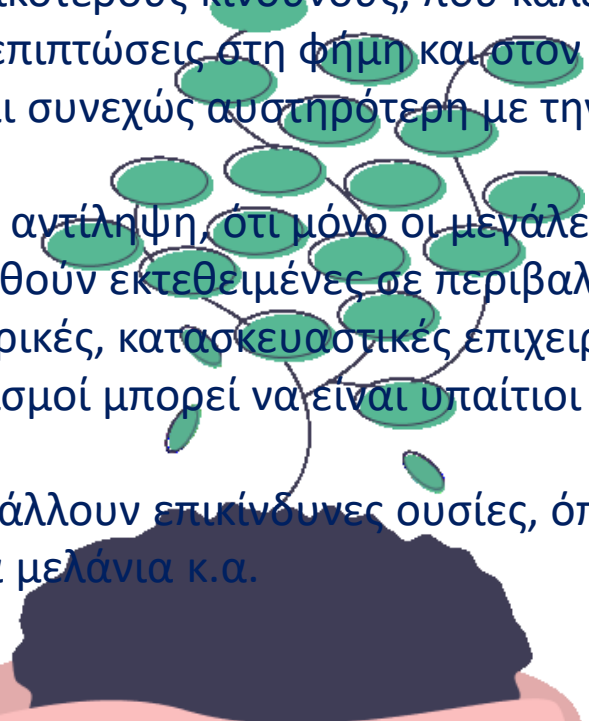

Ενσωμάτωση οφελών της πρωτογενούς αποκατάστασης

Κατά την ποσοτικοποίηση των οφελών της πρωτογενούς αποκατάστασης συνεκτιμώνται μεταξύ άλλων οι εξής παράγοντες:

- σύγκριση με παρόμοιες δράσεις πρωτογενούς αποκατάστασης που έχουν αναληφθεί σε άλλες τοποθεσίες·
- μοντέλα περιβαλλοντικής βελτίωσης·
- οικολογική διαδοχή και απαιτούμενος χρόνος για την αποκατάσταση του οικοσυστήματος κατόπιν διαταραχής·
- χρόνοι βιολογικής αναγέννησης· και
- χρόνοι φυσικής, χημικής ή υδρολογικής αποκατάστασης.

Η περιβαλλοντική ρύπανση είναι ένας από τους σημαντικότερους κινδύνους, που καλείται να αντιμετωπίσει μια εταιρεία, καθώς δημιουργεί άμεσες επιπτώσεις στη φήμη και στον ισολογισμό της, σε συνδυασμό με τη σχετική νομοθεσία, που γίνεται συνεχώς αυστηρότερη με την πάροδο του χρόνου.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, ενώ παλαιότερα επικρατούσε η αντίληψη, ότι μόνο οι μεγάλες βιομηχανίες και παραγωγικές μονάδες ενδέχεται να βρεθούν εκτεθειμένες σε περιβαλλοντικούς κινδύνους, η πραγματικότητα είναι πως ακόμη και εμπορικές, κατασκευαστικές επιχειρήσεις, μονάδες υγείας ή ακόμη και χρηματοοικονομικοί οργανισμοί μπορεί να είναι υπαίτιοι μόλυνσης του περιβάλλοντος.

Όλες οι κατηγορίες επιχειρήσεων διαχειρίζονται ή αποβάλλουν επικίνδυνες ουσίες, όπως για παράδειγμα αναλώσιμα, υλικά καθαρισμού, εκτυπωτικά μελάνια κ.α.

Προσδιορισμός του ρυθμού αποκατάστασης / Συνεκτίμηση της παράπλευρης ζημίας

Υπολογισμός των χρεώσεων σε βάθος χρόνου: προεξόφληση

ΟΦΕΛΗ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Ως οφέλη της αποκατάστασης λογίζονται τα **οικολογικά οφέλη**, όπως η βελτίωση του οικοτόπου ή η αύξηση του πληθυσμού συγκεκριμένου πόρου η οποία προσδιορίζεται ποσοτικά με βάση τη βελτίωση του πόρου ή της υπηρεσίας.

Αν χρησιμοποιείται χρηματικός δείκτης μέτρησης, τα οφέλη μπορούν να εκφράζονται με βάση την αυξημένη ανθρώπινη χρήση ενός πόρου (αξία χρήσης) ή την αναβάθμιση της αξίας που αποδίδουν τα άτομα σε έναν πόρο ή υπηρεσία, ανεξάρτητα από το αν τον/την χρησιμοποιούν ή όχι (αξία μη χρήσης).

Για τον καθορισμό των κατάλληλων ειδών αποκατάστασης εξετάζονται οι εξής καίριοι παράγοντες:

- Καθορισμός και αξιολόγηση των πιθανών επιλογών αποκατάστασης που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την αντιστάθμιση των ζημιών.
- Υπολογισμός των οφελών (πιστώσεις) που προκύπτουν από τις επιλογές αποκατάστασης.

Σε αυτό το πλαίσιο, πρέπει να αναπτυχθεί ένα σύνολο πληροφοριών το οποίο θα χρησιμοποιείται όπως στην ποσοτικοποίηση της ζημίας (χρεώσεις).

Η ποσοτικοποίηση των πιστώσεων περιλαμβάνει:

- τον προσδιορισμό του βαθμού βελτίωσης με την πάροδο του χρόνου κατά τα πρότυπα του προσδιορισμού του βαθμού ζημίας στον πόρο και/ή στην υπηρεσία·
- τον καθορισμό των καμπυλών αποκατάστασης που αναπαριστούν τον αναμενόμενο χρονισμό και βαθμό παραγωγικότητας των δράσεων αποκατάστασης, οι οποίοι αξιολογούνται με βάση τον επιλεγμένο δείκτη μέτρησης·
- Διαχείριση της αβεβαιότητας: Σε όλη τη διάρκεια της ανάλυσης ισοδυναμίας, οι αναλυτές πρέπει να ενημερώνονται για τις πιθανές πηγές αβεβαιότητας.

Η αξιολόγηση των πηγών αβεβαιότητας που σχετίζονται με τον υπολογισμό των οφελών των υπηρεσιών (πιστώσεις), όπως προκύπτουν από τις επιλογές αποκατάστασης (βαθμός βελτίωσης, καμπύλες αποκατάστασης κ.λπ.), μπορεί να είναι ιδιαίτερα δύσκολη διαδικασία (γι' αυτό άλλωστε η αβεβαιότητα καλύπτεται στην παρούσα ενότητα).

Ασφάλιση Περιβαλλοντικής Ευθύνης

Το κόστος αποκατάστασης ή αποτίμησης της ζημιάς, η απώλεια κερδών σε περίπτωση διακοπής εργασιών, τα έξοδα υπεράσπισης αλλά και τα έξοδα αποκατάστασης του περιβάλλοντος στην πρότερη κατάστασή του, μπορούν να δημιουργήσουν ανυπολόγιστες ζημιές στον ισολογισμό και τη βιωσιμότητα της εταιρίας.

Οι καλύψεις για αστική και περιβαλλοντική ευθύνη διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα της εκάστοτε επιχείρησης, επιτρέποντας παράλληλα την απρόσκοπτη ροή των εργασιών της.